ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ

ແສກ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confe’de’ration suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

ຄຳເຫັນ
ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນ ພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: "ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ". ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບັ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິ່ນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ແຊກ ຄືນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ແຊກ ໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ແຊກ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ, ບາງຮີດ ແລະ ປະເພນີ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ແຊກ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕົ້ນກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ : www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ....................2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ

ຊົນເຜົ່າ ແຊກ ໄດ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານບ້ານເຮືອນຢູ່ 2 ແຂວງພາກກາງຄື: ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ແລະ ແຂວງ ຄຳມ່ວນ. ຊົນເຜົ່າແຊກ ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 3,733 ຄົນ, ຍິງ 1.934 ຄົນ, ອັດຕາສະເລ່ຍເທົ່າກັບ 0,1% ຂອງພົນລະເມືອງທົ່ວປະເທດ

(ຜົນການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ຄັ້ງທີ III 2005).

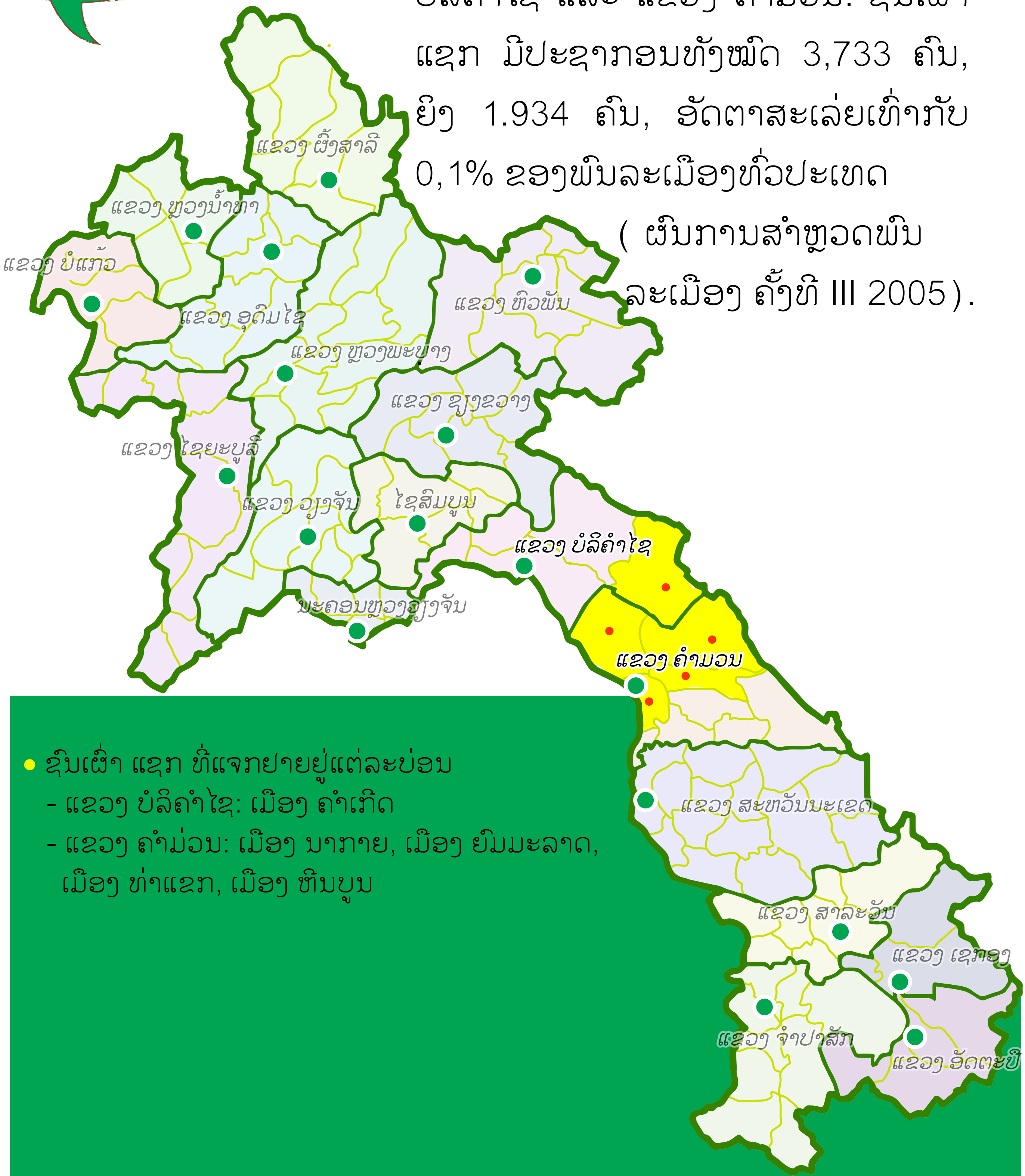

- ຊົນເຜົ່າ ແຊກ ທີ່ແຈກຢາຍຢູ່ແຕ່ລະບ່ອນ
  - ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ: ເມືອງ ຄຳເກີດ
  - ແຂວງ ຄຳມ່ວນ: ເມືອງ ນາກາຍ, ເມືອງ ຍົມມະລາດ, ເມືອງ ທ່າແຂກ, ເມືອງ ຫີນບູນ

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ຊົນເຜົ່າ ແຊກ ໄດ້ເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າມາລາວຈາກດິນແດນທາງພາກເໜືອໂດຍໄດ້ຜ່ານ ແຂວງເຫງ້ອານ ແຫ່ງ ສສ ຫວຽດນາມ ໃນລະຫວ່າງສະຕະວັດ ທີ XVII. ຊົນເຜົ່າ ແຊກ ຈຳນວນໜຶ່ງໄດ້ຍົກຍ້າຍຈາກຖິ່ນຖານພູມລຳເນົາເດີມໄປຊອກທຳມາຫາກິນຫຼາຍບ່ອນຕ່າງກັນ. ຈຳນວນໜຶ່ງໄດ້ເຂົ້າໄປທາງ ປະເທດຈີນ ແລະ ຈຳນວນໜຶ່ງກໍໄດ້ໄປຕັ້ງຫລັກປັກຖານຢູ່ເຂດຊາຍແດນ ລາວ-ຫວຽດນາມ ຊຶ່ງເປັນໝູ່ບ້ານໃຫຍ່ຈົນກາຍເປັນຕົວເມືອງຈຶ່ງມີຊື່ລືຊາປະກົດວ່າຊື່ ເມືອງ“ບຳ້”, ເມືອງດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກເສິກສົງຄາມຮຸກຮານຮາວີໃນທີ່ສຸດ ເມືອງ “ບຳ້” ໄດ້ຖືກທຳລາຍຈາກຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ. ຊົນເຜົ່າ ແຊກ ຈຳນວນໜຶ່ງແມ່ນຍັງຢູ່ປະເທດຈີນ ແລະ ຈຳນວນໜຶ່ງກໍຍັງຢູ່ປະເທດຫວຽດນາມ ໂດຍສະເພາະຢູ່ແຂວງ ເຫງ້ອານ.

“ແຊກ” ແມ່ນຊື່ເອີ້ນຂອງຊົນເຜົ່າໜຶ່ງ, ຊື່ດັ່ງກ່າວບໍ່ມີຜູ້ໃດຮູ້ຄວາມໝາຍເຂົາເຈົ້າເກີດຂຶ້ນໄດ້ໃຫຍ່ຂຶ້ນມາກໍໄດ້ຍິນຊື່ນີ້ແລ້ວ ຊົນເຜົ່າອື່ນກໍເອີ້ນພວກເຂົາວ່າ: “ແຊກ” ແລະ ຊື່ທີ່ໃຊ້ໃນທາງລັດຖະການກໍແມ່ນ ຊົນເຜົ່າ ແຊກ.

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ແຊກ

ຊົນເຜົ່າ ແສກ ໃນສະໄໝກ່ອນມີຮູບແບບການຜະລິດເໝືອນກັນກັບຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ຄື: ການເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າຈ້າວ, ກ້ວຍ, ເຜືອກ, ມັນ, ປູກມອນລ້ຽງມ້ອນ, ເກັບເດັດຜັກປ່າມາປຸງແຕ່ງອາຫານ, ລ່າເນື້ອສັດປ່າມາເປັນອາຫານແຕ່ລະວັນ. ພວກເຂົາເຈົ້າໄດ້ຫັນຮູບແບບການຜະລິດຈາກອັນເກົ່າມາສູ່ອັນໃໝ່, ຈາກເຮັດໄຮ່ມາເຮັດນາໃນປີ ຄສ. 1957 ນັບແຕ່ນັ້ນມາຮູບແບບການດຳລົງຊີວິດເຂົາເຈົ້າກໍຄ່ອຍໆ ມີການປ່ຽນແປງ ດີຂຶ້ນເລື້ອຍໆ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ທີ່ຕັ້ງບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ການຊອກຫາສະຖານທີ່ປຸກເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ແຊກ ແມ່ນອີງຕາມອົງການປົກຄອງຂັ້ນບ້ານເປັນຫລັກ. ເຮືອນມີລັກສະນະແບບດຽວກັນກັບໄທເມີ້ຍ ການຈັດວາງພາຍໃນຈະແບ່ງເປັນບ່ອນນອນຂອງໃຜຂອງລາວ, ທຳອິດແມ່ນຫ້ອງລ້ອກ (ຫ້ອງພະເປັນບ່ອນບູຊາ), ຈາກນັ້ນ, ແມ່ນ ຫ້ອງຂອງພໍ່ແມ່, ຫ້ອງລູກສາວ, ລູກຊາຍ ແລະ ສຸດທ້າຍແມ່ນຫ້ອງ ລູກໄພ້. ຢູ່ນອກເຮືອນໃກ້ກັບຫ້ອງລູກໄພ້ຈະມີຄົກ ຕຳເຂົ້າ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ໃນເມື່ອກ່ອນຊົນເຜົ່າ ແຊກ ມີເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມດ້ວຍແພຝ້າຍທີ່ຍ້ອມດ້ວຍສີຄາມ, ສີດຳ, ສີໝໍ້ນິນ, ໃຊ້ດ້ວຍມືຫຍິບເປັນໂສ້ງ, ເສື້ອ, ຜູ່ຊາຍຈະນຸ່ງຜ້າສະໂລ່ງ ຫຼື ຜ້າກະຕ່ຽວ, ແມ່ຍິງຈະນຸ່ງສິ້ນທຳມະດາ ແລະ ເສື້ອຜ້າ ທີ່ສາມາດຜະລິດດ້ວຍຕົນເອງ ຫຼື ບາງປະເພດກໍໄດ້ແລກປ່ຽນຈາກຊົນເຜົ່າ ລາວ ແລະ ຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ.

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ສຳລັບອາຫານທີ່ຊົນເຜົ່າ ແຊກ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນການຫາໄດ້ຈາກທຳມະຊາດເຊັ່ນ: ເນື້ອສັດປ່າມາປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານປະເພດຕ່າງໆຄື: ປີ້ງຊີ້ນໝູປ່າ, ລາບ, ລາບເລືອດ, ຕົ້ມຜັກ, ແກງຜັກ, ແຈ່ວ, ດື່ມນ້ຳດິບ, ດື່ມເຫລົ້າຂາວ ແລະ ປັດຈຸບັນມີການປ່ຽນແປງໄປຕາມຍຸກສະໄໝ ພ້ອມທັງມີການພັດທະນາໃຫ້ຖືກຕາມຫຼັກການອະນາໄມເຊັ່ນ: ການດື່ມນ້ຳຕົ້ມ, ນ້ຳຜະລິດຈາກໂຮງງານທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດຕາມສະພາບຄວາມເປັນຈິງຂອງຍຸກນີ້.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ຄວາມເຊື່ອຖື

ຕາມຄວາມເຊື່ອຂອງຊົນເຜົ່າ ແຊກ ມີຄວາມເຄົາລົບນັບຖື ຜີພໍ່, ຜີແມ່, ຜີຟ້າ, ຜີແຖນຢ່າງໜັກໜ່ວງແຕ່ລະດູການ ແລະ ວັນສິນ ພວກເຂົາເຈົ້າກໍໄດ້ບູຊານົບໄຫວ້ ແລະ ລ້ຽງຜີເປັນປະຈຳ. ຊຶ່ງໄດ້ໝາຍເຖິງຄວາມກະຕັນຍູ, ກະຕະເວທີຂອງບັນດາລູກໆ ທີ່ມີຕໍ່ບັນ ພະບູລຸດ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ເຂົາເຈົ້າຍັງມີພິທີກຳບູຊາຜີທີ່ໄດ້ດຳເນີນກ່ອນຈະຟາດເຂົ້າ ຫຼື ເອົາເຂົ້າຂຶ້ນເລົ້າໂດຍມີການຂ້າໝູ 1 ໂຕ, ເຮັດລາບເລືອດ, ແກງ, ຕົ້ມໝູ ແລະ ອື່ນໆ ແລ້ວມອບພິທີນີ້ໃຫ້ເຈົ້າພໍ່ມົດ, ແມ່ມົດ ຫຼື ພໍ່ໝໍ , ແມ່ໝໍທີ່ມີຄວາມສາມາດສື່ສານກັບບັນດາຜີຕ່າງໆ, ທັງມີການເວົ້າວ່າຕ່າງໆ ນາໆ, ບາງຄັ້ງພວກເຂົາຈະດຳເນີນການບະ (ກ່ອນຈະດຳເນີນກິດຈະການຕ່າງ) ເພື່ອເຮັດໃຫ້ມີການປົກປັກຮັກສາຊ່ວຍກິດຈະການດັ່ງກ່າວໃຫ້ມີຄວາມຈະເລີນງອກງາມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ນອກຈາກນີ້, ໃນຮອບວຽນປີໜຶ່ງໆ ທີ່ພວກເຂົາເຈົ້າຂາດບໍ່ໄດ້ແມ່ນບຸນກິນເຂົ້າໃໝ່ພາຍຫລັງເຮັດໄຮ່, ເຮັດນາ ແລະ ເກັບກ່ຽວຜົນລະປູກແລ້ວກໍຈະຈັດງານບຸນຂຶ້ນໃນເດືອນນັ້ນ ແລະ ການຈັດງານເຮັດ ບຸນກິນເຕດ (ບຸນປີໃໝ່) ການຈັດງານບຸນແມ່ນໄດ້ອີງຕາມປະຕິທິນຂອງ ຫວຽດນາມ ແລະ ຈັດໃນມື້ດຽວກັນທຸກໆປີ, ພາຍໃນເດືອນ 3 ລາວ ແຮມ 14 ຄ່ຳ, ກຳນົດແມ່ນ 3-7 ມື້ ຊຶ່ງໄດ້ປະຕິບັດຄື: ມີການຄະລຳ ແລະ ມີການຄົບວັນຈົນເຖິງ 7ມື້, ພາຍໃນສາມມື້ບໍ່ໃຫ້ມີການ ຕັດຟືນ, ຕຳເຂົ້າ, ມື້ທີ 3 ມີການຈ້ຳຜີພໍ່, ຜີແມ່. ຫລັງຈາກນັ້ນ, ຈຶ່ງມີການຈ້ຳຜີເຈົ້າຖິ່ນເຈົ້າຖານຊຶ່ງເປັນຜີທີ່ສູງກວ່າໝູ່ໃນການຄຸ້ມຄອງໝົດທຸກຄົນພາຍໃນບ້ານ. ນອກຈາກການລ້ຽງຜີດັ່ງກ່າວຍັງມີປະເພນີການທັບສາກ (ໝາຍເຖິງການເຕັ້ນລຳໄມ້ໄຜ່) ໃຫ້ຊາວໜຸ່ມລົງສະໜາມ ແລະ ຄົບວັນ 7 ມື້ ແລະ ມື້ທີ 7 ຈະມີການຈັດຕັ້ງໃຫ້ເຈົ້າກົກ, ເຈົ້າເຫຼົ່າຈ້ຳຜີເຈົ້າຖິ່ນເຈົ້າຖານ ແລະ ມີການດື່ມເຫຼົ້າໄຫດຽວຮ່ວມກັນໝົດບ້ານ.

ເຄື່ອງດົນຕີ ແລະ ສິລະປະພື້ນເມືອງ

ສຳລັບເຄື່ອງດົນຕີກໍມີປະເພດ: ກອງ, ແຄນ, ຄ້ອງ, ແສ່ງ ແລະ ອື່ນໆທີ່ໃຊ້ປະກອບເຂົ້າເປັນເຄື່ອງດົນຕີທີ່ເອົາມາເສບມ່ວນໃນເວລາທີ່ມີງານບຸນ, ງານດອງ ແລະ ງານສົ່ງສະການ. ແລະ ຈະມີຜູ້ເຖົ້າຜູ້ແກ່ຢູ່ບ້ານມາຮ້ອງເພງ ແລະ ຂັບລຳຕາມຮີດຄອງຂອງພວກເຂົາ.

ພາສາປາກເວົ້າ

ຊົນເຜົ່າ ແສກ ມີພາສາປາກເວົ້າເປັນຂອງຕົນ, ເພື່ອໃຊ້ໃນການສື່ສານກັບຊົນເຜົ່າຕົນ, ສ່ວນການສື່ສານກັບຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ແມ່ນ ໃຊ້ພາສາລາວ ແລະ ຈັດເຂົ້າໃນໝວດພາສາ ລາວ-ໄຕ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ການສົມທຽບ
ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ແຊກ

ລຳດັບ	ພາສາລາວ	ພາສາແຊກ
01	ຂອບໃຈ	ຂອບຈີ
02	ຂໍໂທດ	ທໍຣໂທດ
03	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ໄອ້ຊໍ້ບຣູຊັນ?
04	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ຣິດທາຢູ?
05	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ?	ກິນເຂົ້າອາແລ່ວບ້ຳ?
06	ພົບກັນໃໝ່	ພາມດຽວມໍ່
07	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ໂບ່ຟູ້ນທາ

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ຄຳມ່ວນ